

Sebestyén Márta Berlinben

A hetvenes évek kezdetén új mozgalom indult Magyarországon, a Táncház. Közös érdeklődésű fiatalok, főleg Budapesten, összejöttek. Elsőként a Bartók táncegyüttes mutatott be Timár Sándor vezetése alatt olyan táncokat, amelyek csöppet sem hasonlítottak az addigi, inkább revükhöz hasonló koreográfiákhoz. Bartók Béla és Kodály Zoltán ének-zenei gyűjtése is alapul szolgált a hangfelvételek tudományos feldolgozásához. A hangszeres zene felfedezése érdekében a fiatalok most gyűjtő utazásokra indultak, pl. Székelyföldre.

Sebestyén Márta valóban az anyatejjel szívta magába a zenét. Édesanyja a zeneakadémia diákjaként hallgatta Kodály Zoltán, Bárdos Lajos és mások előadásait. Születése után az anya magával vitte a csecsemőt az egyetemi órákra, majd egy zenei óvodába került. Így nem meglepő, hogy már kisdíakként népzenei versenyeken gyűjtötte a díjakat. Pályafutása a Sebő együttes tagjaként kezdődött. 1979-ben a Muzsikáshoz szerződött. 1981-ben került piacra az első közös album: „Nem úgy van most, mint volt régen”, amely először tartalmazott zenei feldolgozásokat. Hosszú éveken keresztül tagja volt az együttesnek, míg 1985-ben szólóéneklését helyezte előtérbe. 1987-ben jelent meg első szólólemeze „Dúdoltam én” címmel. A kísérelő zenekar továbbra is a Muzsikás volt. Ez a lemez majd az angol Joe Boyd, a Hannibal Records tulajdonosa kezébe került, és ezentül

külföldre is eljutott a hírnevük.

Sebestyén Márta sokak számára, főleg nyugaton, egy egyszerű dallal került köztudatba, amely a „Nem arról hajnallik, amerről hajnallott” című, 1984-ben megjelent lemezről való: az volt a „Szerelem, Szerelem”.

Az angol Anthony Minghella rendező ezzel a dallal nyitja és a történetben is prominens helyen szerepelteti „Az angol beteg” című filmjében. Ugyan már Costa Gavras „Music Box” című filmjében is szerepelt Sebestyén Márta hangja, ez most átütő sikerré változott. Joggal számít Sebestyén Márta kulturális nagykövetnek. Minden rangos koncertteremben fellépett. Énekelt a japán császár és Erzsébet angol királynő előtt. Aki pontosan tájékozódni szeretne, ezt már interneten is megteheti a www.sebestyenmarta.hu cím alatt.

Szeptemberben Berlinbe hozta útja. Egy koncert erejére eljött, és elbűvölhette a közönséget a Kulturbrauerei Kesselhaus termében. Előző napon készült beszélgetésünk.

A népzene közvetítőjének szoktak nevezni. Mennyire érzed ezt a feladatot tehernek, illetve örömmek?

Sebestyén Márta: Elsősorban örömmek érzem, tehernek soha egy percnyire sem. Sőt, akár irigyelhetnek is azért, hogy én azt csinálhatom egész életemen át, amit a legjobban szeretek, és ami ténylegesen kitölti az életemet. Átadhatom ennek a csodálatos zenének az örömét, megoszthatom mindenkivel, a nyelvtől függetlenül. Mert éppen az a csodás benne, hogy a magyar nyelvet nem értők is megtalálhatják a zenéből áradó szépséget s az energiát. Nagyon nagyra értékelik a Carnegie Halltól kezdve a kisiskolásokig.

Életem egyik első turnéján épp Norvégiában norvég iskolásoknak játszottam. A gyerekeket ugyan előbb fölkészítették a tanárok. Megmutatták, hol van Magyarország, röviden összefoglalták a történelmét, a zenei világát, a földrajzát, sőt, meg is tanították a „Repülj páva, repülj” kezdetű nótát.

Tehát az igen érdekes fejtágító volt, hogy egy teljesen más kultúrájú, nyelvű országgal ismerkedhessenek meg iskolások. Még sok ilyenben vettem részt imitt-amott, de meg kell mondanom, a magyar iskolásokra is nagyon ráférnének az ilyen ismeretek, mert hovátovább ott tartunk, hogy annyira elszakadnak a valóságtól az interaktív dolgokon felnövő gyerekek, hogy nagyon is fontos, hogy megismerkedjenek a saját kultúrájukkal.

A magyar népzene hol szerepel ma a magyar köztudatban?

S. M.: Hát annál azért jobb helyen van, mint amikor én voltam diák. Olyan szomorú voltam, hogy csak én voltam, aki ezt valamiért nagyon nagyon szereti. A többieknek semmilyen érzelmi vagy bármiféle kapcsolata nincsen ezzel a zenével? Hát, ha valamit nem ismerünk, avval nem lehet érzelmi kapcsolatunk. Tehát ott kezdődik, hogy meg kell ismerni. Ezért volt óriási dolog a táncházmozgalom az elmúlt 25 évben. Az oktatási anyagba is

jobban bekerült, és ma már azért általános, hogy hallanak s tanulnak erről. Más kérdés, hogy maga az éneklés van rossz helyzetben. Nem énekelnek az emberek, nem énekelnek a diákok, nagyon rossz lett az ének- és zeneoktatás. A mi világhírű Kodály-módszerünket más országok, eltanulva azt, gyönyörűen kamatoztatják a saját országukban, például a japánok.

A te életedben pedig?

S. M.: Nekem pedig pláne életem központi tengelye a népzene. Ebbe születtem bele, már az édesanyám méhében. Én ennek óriási hasznát veszem, engem a zene úgy vesz körül, mint egy nagy burokban. Engem minden helyzetemben segít a zene, ezt biztosan merem állítani. *A magyar népzene a piacon mindig jelen volt?*

S. M.: Amikor én diák voltam és amikor nagyon-nagyon szerettem volna hallani eredeti népzene, akkor még egyáltalán nem volt hozzáférhető anyag. Tehát ha az ember bement egy boltba, vélet-

lenül sem talált ilyen lemezt. Csak legfeljebb magyarnótát, cigányzenét, de autentikus népzene nem. Hiszen ez mind csak a tudományos archívumokban szerepelt, és csak a tudósok fértek hozzá. Úgy emlékszem, 12 éves voltam, amikor pont Bartók Béla halálának az évfordulóján az iskolában rendeztek népdalversenyt, amit én megnyertem. Akkor kaptam ajándékba egy ilyen lemezt, ami az archívumokból válogatás volt. Olyan hatással volt rám, komolyan, majdnem mintha elektromos áram futott volna át rajtam, és én onnan eredeztettem ezt a szenvedélyes érdeklődést. Nekem ezt kell csinálni, kutatni, keresni, tanulni és átadni. *Ma már kedvezőbb a helyzet?*

S. M.: Ma már annyi lemez van, hogy az szédületes. Az archív anyagokhoz feldolgozva, digitalizálva, kiadva ma már mindenki

bármikor, bárhol hozzáférhet, a létező legjobb technikával meghallgathatja, akár mp3-ban. Re-

mélem, Bartók Béla a mennyi irodájában ezt most elég boldogan nézi Kodályal együtt. Most pontosan száz éve, hogy ők fonográfal indultak gyűjteni. Ez tehát óriási

lépés. Ugyanakkor egy egészen tengerszerű piac a piac, annyira tele van mindenféle zenével, hogy akinek nincsenek meg az ismeretei, az értékrendje és az ízlése, azért eléggé elvész ebben a sok úgynevezett világzenés dologban.

Ma mi érdekel a népzeneben?

S. M.: Engem a népzene minden irányzata érdekel, foglalkoztat, minden rétege és minden területe, ezt földrajzi értelemben is mondom. Erre egy élet nem elég ám, hogy az ember felfedezéseket tegyen. Ugyanakkor nagyon érdekel engem, hogy egy mai fiatal vajon hogyan fejtje meg a népzeneét. Őt már nem érik, sajnos, olyan élmények, mint engem a hetvenes években értek. Hogyan tudja mégis olyan elemi szinten élvezni, megtanulni? Élményforrás nélkül nem megy, lássuk be. Ha én képes vagyok sok-sok gyerekeknek, diáknak élményt szerezni, reménykedhetem abban, hogy öbelölük olyan felnőtt lesz, aki szereti a népzeneét. Ezért amíg én élek, ez egy folyamatos feladat és munka, hogy ezt lehetővé tegyem, hogy megszeressem emberekkel, kicsi-

vel, naggyal ezt a zenét.

Köszönöm a beszélgetést.

Kép és szöveg: © Nagy Elisabeth

Sebestyén Márta

**Ketel Ilona
olvasói
levele**

Élményben volt részük azoknak,

akik szeptember 10-én este a „Kesselhaus der Kulturbrauerei” koncerttermében összegyűltek.

A koncert a CHB és a Notaufnahmehelager Marienfelde rendezésében jött létre, megemlékezésül a nagy történelmi eseményre, a magyar határ megnyitására Nyugat-Európa felé 1989. szeptember 11-én. *Harald Fiss* bevezetője után *Rainer Eppelmann* ismertette a történelmi aktus jelentőségét. Ezt követően *Nagy László* ugyancsak érdekes előadásában emlékeztünkbe idézte az 1989-es páneurópai piknik feladatát és eredményét. Átadott egy kis sertés-májás dobozba zárt magyar levegőt a marienfeldei múzeum részére. Én elcsodálkoztam az összefüggéseken, avagy a véletlen adta időpontok megegyezésén:

- a magyar határ megnyitása nyugat felé, 1989. szeptember 11.
- (előbbinek évfordulóján) az újraépített berlini Nagykövetség átadása, 2001. szeptember 11.
- a New York-i terrortámadás a WORLD TRADE centerre, 2001. szeptember 11.

Elgondolkoztató. Gondolataimat azonban ezúttal félbeszakította *Sebestyén Márta* és a *Düvő* együttes fellépése.

Márta csodálatos hangja, temperamentuma és közvetlensége még azt is elbűvölte, aki nem híve a magyar népdaloknak. Többek a terem egyik oldalán tánkra is keltek. Márta kis anekdotákkal is szórakoztatta a közönséget. Jó magyarnak pálinka mellett jobban megy az ének, erre kapott is egy üveg erősítőt a közönség soraiból. Ezután még jobban meggyorsult a ritmus, ezt csak egy régi hangszer, a tilinkó megszólaltatása csendesítette le.

Mindannyian megtapsoltuk, nem szívesen engedték el ezt az énekesmadarat együttesével együtt.